

భక్తి యోగం

మూర్ఖుల తత్వము

ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేష్టన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దిక్షితాముహ్రి

గురు వెన్కటేశ్వర ముహ్రి

గురు శుక ముహ్రి

గురు నారద ముహ్రి

గురు వాస్తవికీ ముహ్రి

గురు కృప

శంకరాచార్య మధ్యమం

గురు దివిదాస్

గురు కశ్చేర్ దాస్

గురు తైతిశ్య మహా ప్రథము

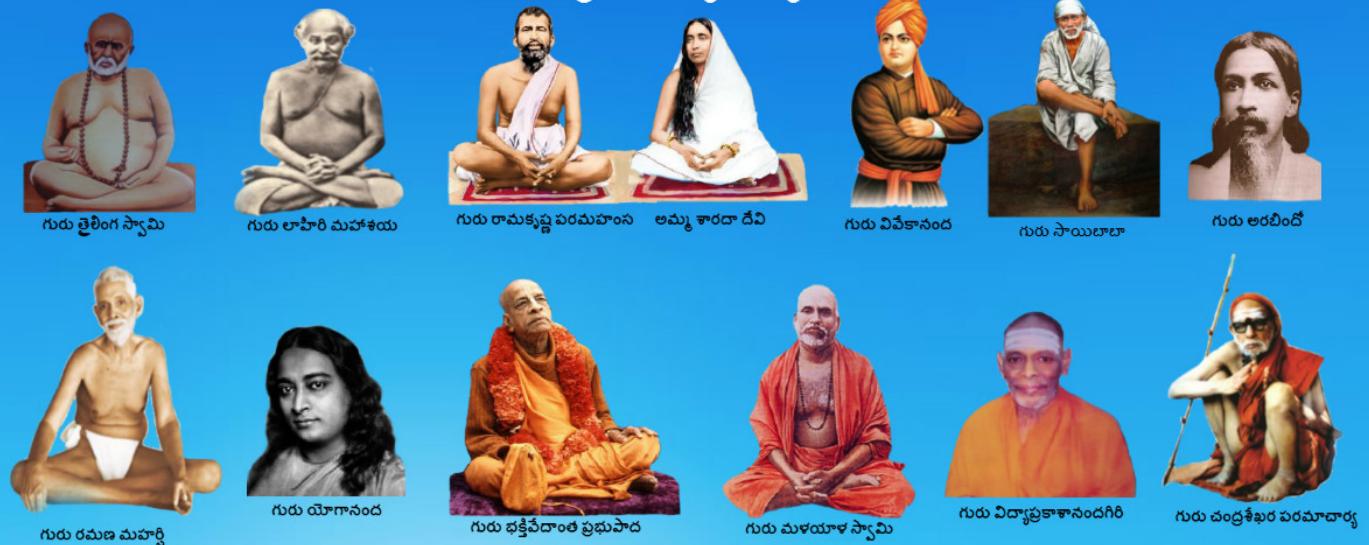
గురు నాన్క్

గురు రామచేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మండ్ర స్వామి

యోగి మేమన

అస్క్రూదాచార్య పర్యంతాం

గురు రమణ ముహ్రి

గురు యోగానంద

గురు శక్తివేదాంత ప్రథమాద

గురు మాయాశ స్వామి

గురు విద్యాత్రికాసందగిరి

గురు రంద్రశేఖర పరమామార్య

పందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య శాండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ (డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకలించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియజేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ శాండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్కరణ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు ప్రాసినట్టయితే లేక సేకరిస్తే మాకు తెలియజేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిజేయటకు, భాగస్వామ్యం ఆగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రభించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, బిగుమతి(డోస్టోప్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య శాండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ అప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తిజ్ఞానం, ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలోని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైట్ అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకోన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul Help Line / WhatsApp: 9042020123

“మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేబి ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందలికి అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య శాండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పొద సమర్పణమన్న

ಭಾರತ ಪ್ರಭುತ್ವಪು ವೆಬ್ ಸೈಟ್ - ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಅಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc.

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to:
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear Search

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click [Here](#) to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritITD.TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity <small>New!</small>

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	--------------------------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

“దూసాలలోతల్లు ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శేషమైంది! దాని తరువాతిది లోకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అనుదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ పూడ్చలలో నిలిచి బోకూడదు. లోకమంతబీని ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. స్వాందవ వేదాంతం ఎన్నదూ ఈ దేశం దాచి బోలేదని చెప్పేవారు, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్లిన సన్మాసిని నేనే అని చెప్పేవారు, తమ జ్ఞాతివరిత నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచేతుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొఱధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు, అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జిపించి, లోకిక జ్ఞానాన్ని సంఘనిర్మాజ విజ్ఞానాన్ని విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు, కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజుం పుష్టుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్చట్టంగా ఇరగవలని ఉంది. భారతదేశం నిరాచంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమాత్మిక ధర్మాలను బోధించదానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికి భారతదేశంలో కొన్ని సంస్కలను నెలకొల్చాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్టులు, జవసంపన్ములు, బుఱువర్తనలు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇవ్వారక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్కార భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లోంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్టం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహాస్వత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికి కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తాంది. అనేక శతాబ్దీలూగా ప్రజలకు క్షద్రసిద్ధాంతాలు నేర్చడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దీల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయట్టాంతులై, పతుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్నానరూపులమనే మాటను వినదానికినా వారెన్నదూ నోచుకోలేదు. “సీచాతిసిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పింది. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. *

ఉపాసనాతత్త్వమ్ గ్రంథమాల, ద్వీషియతుష్టము

హనూత్యర్చవోత్తత్త్వము

(Philosophy of Hindu idol worship)

6
3-70

3312
C of R

కొండగా
10
11

రచయిత :

గరి మెళ్ళ ఏరరాఘవులు,
రామారావుపేట, కొకినాడ.

AC 11 086

కృత జ్ఞాత

నాకు పరమ మిత్రులు, బంధువులు, పరోపకార పారీషులును, వదాన్యశేఖరులును కాశికస గోత్రులును, శ్రీ దేవుల పల్లి జానకిరామయ్యగారి పౌత్రులును, శ్రీ సూర్యనారాయణ మూర్తిగారి పుత్రులును, ద్రాక్షరామ అనాది పవిత్ర హైత్ర మున వెలసియున్న శ్రీ మాణిక్యంబా భీమేశ్వర భక్త పరతంత్రులును అగు శ్రీ దేవులపల్లి వెంకట సుబ్బారావుగారు నాచే రచింపబడిన గ్రంథములను చూచి, ఆ గ్రంథములు వదాన్యశేఖరు లొకొక్కు పేరుతో ప్రకటింపబడి లొకోపకారకములు కానున్నవని వినినంతనే తమంత తాము ఈ గ్రంథము నచ్చి వేయించుట కగు వ్యయమునంతను తాము భరింతుమని వాగ్దత్తము చేసి ఒక నెల అయినను కాకముందే, ముద్రణ పూరంభించకముందే, తమ వాగ్దానమును నిల్చుకొనుచు, తిరిగి జ్ఞాపకమునైనను చేయనవసరము లేకుండగనే ముద్రణావ్యయమునంతను నా కొసంగినందుల కెంతయు కృతజ్ఞుడను. వారి నెట్లు స్తుతింపవలెనో తెలియకున్నది. శ్రీ ద్రాక్షరామ భీమేశ్వరాలయ శిథిల ప్రఫుడక్కీణ మండపాదుల పునరుద్ధరణకు భూరి విరాళము నొసంగియు అందరివలె తమ నామధేయము నా పునరుద్ధరణ భాగముపై చెక్కించుకొనుటకూడ ఇష్టపడనిఁ గుప్తదాతలు ఏను. వారి ఘాటో నీ గ్రంథమున

ముద్రింపింతునని ఎంత వేడినను అంగీకరించక, తుద కెట్లో
నా బలవంతముచే ఈ కృతజ్ఞతా ప్రకటనకుమాత్ర మంగీక
రించిరి. సర్వకారణ దా భగవంతుడేయని వారి విశ్వాసము.
త్రిలిఙ్గాధినాథుడగు మాణిక్యంబా సహిత భీ మేశ్వరుడు వారికి
సమస్తశ్వర్యములను నుఖచొంతులను ఇచ్చి బ్రహ్మజ్ఞానము
ద్వారా తరింపజేయగాక.

రామారావుపేటు
కాకినాడ
8-7-1970

ఇంగ్లు, విధేయుడు
గరిమెళ్ల వీరరాఘవులు
గంధ కర్త.

విషయ సూచిక

విషయము	పుట్ట
1. చరిత్ర సంగ్రహము	1
2. మూర్త్యర్చనావశ్యకత	3
3. సంకల్పము	11
4. అంగన్యాస కరన్యాసములు	13
5. విగ్రహము - దేవతావిర్మావము	15
6. భక్తితత్వములు-వాని ఫలములు	17
7. దేవతార్చనా సౌలభ్యము	21
8. అర్చనా స్వరూపము	24
9. సమయాచారము	25
10. కలశస్థాపన	26
11. అర్చన ఎణ్ణు చేయవలెను	28
12. అర్చన కర్మము	30
13. హిందువులది ఏకేశ్వరోపాసనయే	34
14. గ్రసాదము	35
15. ఇష్టదైవము	36
16. పరివార దేవతా తత్త్వము	39
17. వంచాయతన తత్త్వము	40
18. ముగింపు	43

పీ రి క

క్రిమాన్ శ్రీబహ్యం అప్పలాచార్యుభగారు, M. A.

వార్షికరణ విద్యాప్రవీణ, భాషాప్రవీణ
సంస్కృత ప్రథానోపన్యాసకులు

గవర్ను మెంటు పిఠాపురం మహారాజా కళాశాల
కా కి నా డ.

సర్వ జగత్కారణభూతమగు పరబ్రహ్మ ముఖాస్యమని
ఉపనిషత్తులు ప్రతిపాదించుచున్నవి. “కారణంతు ధ్యేయం”
అని పెద్దలు చెప్పాడురు. ఆ కారణవస్తువు పరాపూర్వావా-విధవ-
అర్చ-అంతర్యామి-రూపమున నై దువిధములై యున్నది. అంత
టను నిద్యకారమైయైయున్నను, సాకారమై, సగుణమై,
ఇంద్రియగోచరమై, సుఖారాధ్యమైయండు అర్చమూర్తి
మిగిలినవానికంటె ఉపాసనకు సులభాపాస్యమై, సర్వగుణపరి
పూర్ణమైయండును. మాడ్మణ్యము అర్చమూర్తియంచ పూర్ణ
ముగా నుండునని ఆగమములు చెప్పాచున్నవి. పూర్వావిభవ
ములకంటె పరార్చంతర్యాములు అధికగుణ పరిపూర్ణములు.
అందు వరము అవ్యక్తమై ఉపాసనకు దుర్గమమైయంచును.
అంతర్యామి యుపాసనము సమాధినిష్టులకువప్ప సర్వసులభము
కాదు. కావున పరిపూర్తియండి సులభమైన మూర్తి ‘అర్చ’
అని వేదవేత్తలందరు దానినే ఉపాసించి తరించిరి. ఇది తేరీ
యనిహాను అర్చరాధనము ప్రాథమికులకై కల్పితమనియు,

దేవాలయములు ఉపాధులకై యేర్పడినవనియు బ్రహ్మించు
చుందురు. అర్చమూర్తులు భక్తులతో ప్రత్యక్షముగ మాట
లాడుట, వారి యోక్కేమములను వహించుట అనేక చద్రిత
లలో సృష్టముగా గోచరించును. బ్రహ్మాపాసనచే తరించు
టయే విగ్రహారాధనచే తరించుట. విగ్రహాపాసన బ్రహ్మా
పాసనమునకు వినుద్ధము కాదు. ఆ మూర్తియందు బ్రహ్మ
ధ్యానమునే సాధకుడు చేయును. దానినే యనుభవించును. ఆ
దేవతామూర్తులు కాల్పనికములు కావు. వేదచోదితములు.
వయే దేవతామూర్తి ఏరూపమున నుండునో వేదములలో
కలదని, దేవతలు విగ్రహము కలవారనియు బ్రహ్మానూతము
లందు సృష్టముగ గోచరించుచున్నది.

అట్టి విగ్రహములను గృహములం దారాధించి
తరించు సాధకు లెందరో గలరు. కాని మన సిద్ధాంతమున ఎవ
రేది చేసినను అది సర్వముఖావహము కావలెననునదే మన
లక్ష్మీము. అందుచే విగ్రహములకు దేశ_ రాష్ట్రాలో - పుర-
గ్రామాది క్షేమ సంపాదనకై ఆలయముల నిర్మించి అర్చనా
విధానమును ప్రతిపాదించిరి. దీనిని నిరూపించు శాస్త్రములు
ఆగమములు. వానియందు దేవాలయ నిర్మాణమున, త్రదూప
కల్పనమున, విగ్రహ ప్రతిస్థాపనమున ఎన్నో రహస్యములు
ఇమడ్పబడియున్నవి. మన అధ్యాత్మవిద్య నిత్యజీవితముతో
మేళపింపబడియుండును. మనము చేయు ప్రతి కార్యమునం
దును, విద్యయందును, కశయంచును, కావ్యమందును, శాస్త్ర

మందును ఆధ్యాత్మికత అంతర్లీనమై సాగుచునేయుండును. పైని
 చూడ నుండరముగ నాకర్చించి లోచూపు గలవారికి సత్యమై,
 శివప్రద్మై విరాజిల్లునట్లు వెల్లోండఁజేయుటయే మన నిర్మాణ
 లక్ష్మీము. మన శరీర నిర్మాణము, కాలముకూడ ఆ యూధ్య
 త్రికతను సూచించుచున్న విగనే యున్నవి. అట్టి తత్త్వప్రీతి
 పాదకముగనే దేవాలయ నిర్మాణమును సాగినది. ఇది
 చూచువారికి శిల్పవిన్యాసముదరమై మనోవారముగనుండును.
 భావించువారికి సృష్టి తత్త్వ ప్రీపంచన సమర్థమై యుండును.
 అన్యోషించువారికి గుహంతర్వర్తి పరమాత్మ దర్శనము నొసం
 గును. బిందువునుండి ఆవిర్భవించిన సృష్టి పంచభూతాత్మిక
 వ్యాపి సృష్టివరకు విరివినొంది మరల నవ్యతమం దేఱ్లు లయము
 సందసో దేవాలయమున ఆ చూపు గలవారికి కాన్మించును.
 శరీరము ఎట్లు సిద్ధింపబడిందో దేవాలయ మట్లు సర్పింపబడి
 నది. దీని యంగములే దాని యంగములు. వృదయగుహంత
 ర్వర్తి దహరాకాశస్తిత పరమాత్మాత్మాపాసనమే। దేవాలయ
 విమానంతర్వర్తి గర్భాలయస్తిత అర్చవిగ్రహాపాసనము.
 కాలమున కెగ్గి యవయిషములు కలవో అన్న యవయిషములు
 దేవాలయమున గాన్మించును. ఇట్లు భావించిన, ఒక్క విగ్ర
 హరాధనచే పరోపాసన, వ్యాహాపాసన, విభవోపాసన,
 అంతర్యామ్యపాసనకూడ చేసినట్లుగుచున్నది. దేవాలయమున
 ఆ రజఃపరుడగు, తమఃపరుడగు, కారణస్వరూపుని, సచ్చుబ్
 దాచ్యుని భావింతురు. సంకర్షణాది వ్యాఘరమూర్తులు ఇందు

ఆప్రోంపబడును. విభవావతారమూ ర్థలు ఆయూ రూపముల ఆలయములందు ప్రతిష్టితములై యుండును. సమ్యగ్భవనచే నిది యంతర్మామి భావనయే కాగాడు. ఇట్లెదువిధములుగ నుండు పరమాత్మోపాసనమే విగ్రహాపాసనము. కాని బామ్మలపూజ కాదు.

ఇక నిర్మించిన దేవాలయమో అనాదియగు వేదవాఙ్మయము మొదలు నేటివఱకు సాగుచుండిన సర్వశాస్త్ర కాసమాహారము. అంధుప్రసిద్ధత్వీతిపాదితములగు రహస్యము లిమిడియున్నవి. సాంభ్యాది సర్వశాస్త్రములు నందున్నవి. వాస్తుశాస్త్ర నిధానమే దేవాలయము. సర్వకళలకు నది కూడలి. ఇట్లా నిర్మాణములో ఒక ప్రత్యేకత కలదు. విమాననిర్మాణము, మండపనిర్మాణము, స్తంభనిర్మాణము, కుండికానిర్మాణము, మన్మాగునవి ప్రత్యేక రహస్యరథాధకములయ్య సాందర్భ సమ్మోతములై ఆసంద్రప్రదములై యుప్పుచున్నవి. ఎట్లు బుఘులు చేయు తపోయజ్ఞాదులు వారికే కాక సర్వప్రజాశేషియస్తరమయి అట్లే దేవాలయమ్మలు సర్వప్రజాశేషియస్తరములు. ఇందు ప్రతిష్టింపబడిన దేవతామూర్తులుకూడ వైషములేకాగాండు. శైవములేకానిండు, శాక్షములేకాగాండు ఒక్కొక్కటిహస్యమును మనకు వెల్లడించు నవై వాని నుపాసించటచే మనకొక్కాక్షాశసిద్ధిని ప్రసాదించున్నవై యున్నవి. ఆయూ విగ్రహములు మూర్తల తత్త్వములు గ్రహింథమున చూచిన పాతకులు గ్రహింపగల్లుదుర్చు. ఆధ్యా

త్రైకముగాకాక లాకికముగాకూక దేవాలయములు మన నమాజమున కట్టావశ్యకములు. అవి మనలో అనేకత్వములో నేకత్వమును సాధించు సాధనములు. అచట మన తరతమ శేదము లంతరించును. దౌపాధికశేదమును విస్మరించి అందరము కూడియున్నను ఆఱుచూన న్నదైతమునే యనుభవింతుము. అది యనుభవైకవేవ్యము.

ఇట్లు రహస్యార్థపతివాదకములై సర్వసులభములై సర్వార్థప్రపదములై విరాజిల్లు దేవాలయములు, విగ్రహారాధనము నేడు మనకెందుకో శైలియక వాళ్ళాత్మవాసనాదూషితులమగుటచే కాబోలు-అసారతొబుధి కల్లుచున్నది.జ్ఞానము ప్రథానము కాని విగ్రహారాధనమెందుకని కొందరు, హృదయమున నారాథింపులైనే కాని దేవాలయమెందుకని కొందరు విగ్రహారాధనచే సాధకుడు పరాకాష్ట సందలేడని కొందరు, వైరి వైరి యుక్తులు చెప్పి మనేత్తో విశ్వాసమేను సంభాషింపుజేయచున్నారు. ఇట్లు మిథ్యాజ్ఞాన, సంశయజ్ఞానే, వీపరీతజ్ఞానములు కలిగినరోజులల్లో కుతెర్కవిలసితులగు మానవులకు కనువిష్ట కలిగించుటకు ‘దేవాలయములు—విగ్రహారాధనము’ అను విషయమున మహాత్మాపుమగు విషయమునందిచ్చిన ఈ గ్రంథము ఎంత యువకారము చేయగలదో చెప్పునలవిగాదు. ఇందు పరామర్శింపబడినవి ఒకశాస్త్రమునకు సంబంధించిన విషయములు కావు. తత్త్వశాస్త్రము, శక్తము ఆగమములు, (వైఖానస, వాంచరాత్ర, శైవ, శాక్తములు) సాప

త్వము, శిల్పశాస్త్రము దర్శనములు, భూగర్భపరిశోధన, మున్ను గునవేస్తు యో తరచిచూచినగాని ఈవిషయు లింతగా ప్రవచించుట కష్టమని చదిపి చూచినవారికి గోచరింపుగలవు. ఎంతో కాలము ఎంతో శ్రమపడి ఆస్తిక్యముతో, ధర్మశాస్త్రముతో ఇదే తమ జీవితలక్ష్యముగా పరిశీలించి గ్రంథరూపమున సంతరించిన శ్రీ గరిమెళ్ళ వీరరాఘవులుగారు కడు ధన్యులు, ప్రశంసనీయులును. కాని ఒక్కటి విచారము-ఇంత మహత్తరమైన గ్రంథము ఆంధ్రజాతి యందుకొని చదువగలదో లేదో యని.

కాని ఒక్క ఔర్ధ్వర్యము. ఈచిన్న వ్యాసములకు మూలమగు బృహద్రంథము శ్రీ శ్రీ జగద్గురు శ్రీ కాంచి కామకోటి వీఠాధిపతులగు శ్రీ చంద్రీశేఖరేంద్రీ సరస్వతీస్వామివారి కృపాప్రార్థమైనదని. జగన్నాతృస్వరూపులగు దిప్యశ్రీచరణులక్ష్మాప్రాభుమున నా బృహద్రీంథము అచిరకాలముననే ఆంధ్రజాతి కండగలదు. కాని యంతవరకు చిన్న తడినైన ఒసంగిమనలను సేదసేర్పువలెనని యా చిన్న వ్యాసములను సంతరించి ప్రకటింపజేయవలెనను నుదారాశయముతో నారాటపడుచున్న శ్రీ వీరరాఘవులుగారి బౌద్ధర్యమునకు ఇవే నానమోవాకములు.

నాకీవిషయమున అర్పాతలేదని తెలియును సేసిమాటులు | వాయనర్థాధను కానని యెరుగుదును కాని రూపక్యములు విస్తుపుడు కలిగిన యానందము నాపుకొనలేక

ఏవో కొన్ని పలుకులను పలికిన నా యా దుస్సాహసమును
పెద్దలు మన్నింతుగాక! శ్రీ వీరరాఘవులుగారకి ఆయురా
రోగైశ్వర్యములను, వారు రచించిన గ్రంథమునకు ఆచంద్ర
తారార్థ శాశ్వతత్వమును శ్రీ శ్రీనివాసుడు కట్టాడ్దించుగాక
కాకినాడ) ఇట్లు, సుజనవిధేయుడు
19-4-'68 } శ్రీభావ్యం అప్పులాచార్యులు.

గ్రందవిషయానుగూర్చి పంచితారిపాఠయములా
ఆర్థవిద్యాభూషణ శ్రీ జటావల్లభుల వున్హపోత్తు ఐ, M.A.గౌర
అంధ్రప్రదేశ విశ్వపొందూవరిషదధ్యులు
కాగినాడ. 18-3-'68.

శ్రీ గరిమెళ్ళి వీరరాఘవులుగారు రచించిన “విగ్వస్తారాధనతత్త్వము,” “దేవాలయ స్వరూపతత్త్వము” అను రైండువ్యాసములను వారు వినిపింపగా విని యానందించితిని. ఈరైండును విజ్ఞానభరితములైన వ్యాసములు. హిందూ దేవాలయవిధానమును, విగ్వస్తారాధన పద్ధతిని శాస్త్రియముగాను యుక్తసమ్మతముగాను ప్రదర్శించుచు నేటి సందిగ్దమనస్తాలకేకాక ఆస్తికులకుగూడ గల్లుచుండు సందేహములను పోగొట్టుటకు సమర్థములైన ఈ వ్యాసములు రైండును నొక క్రొత్తగ్రంథముగా ప్రకటింపబడుచో హిందూమతప్రచారమునకు దోషాదము కల్పననుటతో సందియములేదు.

“దేవాలయతత్త్వము” దేవాలయమునకు మానన శరీర నిర్మాణముతోను, విశ్వతైజ స్ప్రాజ్ఞలతోను, పరమాత్మతత్త్వముతోను గల సంబంధము చక్కగా వివరింపబడినది, విగ్రహతత్త్వము, గర్భాలయ రహస్యము, గర్భాలయమండలి పరిమితజ్యోతిర్మియమము, కలశ, విమానస్తూపికాబింద్యాది పరమార్థము—ఇత్యాదులు మిక్కిలి విమర్శ పాటవముతో నిరూపింపబడినవి.

అట్లే “విగ్రహారాధన తత్త్వము” మన యారాధన విధానములోని వైజ్ఞానికసంపత్తిని కరతలామలకము గావించు చుస్తుది. విజ్ఞాన విరహితముగా ఉపాసనము చేయు మూర్ఖుల పట్లకూడ పరమేశ్వరుని యనుగ్రేహము ప్రసరింపకపోదు కాని “జ్ఞాత్వ కర్మాణి కుర్విత” యను న్యాయమున తత్త్వము నెఱిగి కర్మాణపాసనములను గావించువారికి ఘలవిశేషము గలదు. శ్రీ వీరరాఘవువులుగారు మనకీజ్ఞానమును కలిగించు ట్లకై యా రచన గావించినారు. అఖండకపరమేశ్వరతత్త్వమే శివమూర్ఖువిష్ణుంబికాది రూపమున నెఱ్లువాసింపబడునదియు పీరు స్ఫుషపరచినారు; అర్చన ప్రయోజనమును వ్యాఖ్య నించినారు. విగ్రహారాధనమే పరమేశ్వరారాధనమని యెట్టి సంశయాత్ములకై నను విశ్వాసము కల్పించినారు.

వీరి యా రెండు వ్యాసములకును ఆస్తికశిఖామణులు హర్షికమైన న్యాగతము నొసగగలరని నా విశ్వాసము.

ఇట్లు,

జటావల్లభుల పురుషోత్తము.

ఎన్న పము

ఇదిపరిశోధన గ్రీంథము. అందుచే ఇతరుల రచనా సంగ్రహము చేయకతప్పను. స్వతంత్రరచనాగగ్యము నాకులేదు సమన్వయమే నాది. విశ్వమందనేక పుష్టములు వికసించియందును. మధుపమందలి మధువును సేకరించి తేస పట్టున నుంచి మనకందించు చున్నది. మధుకరి దోషికాదని నా తలంపు మధుకరవృత్తిగా నీ గ్రీంథమును తమకందించి తిని. ఆయ్యా రచయితల సందందు బేర్మౌనియున్నాను. ఎరందరికీని నా కృతజ్ఞ తావందనములు నా యందాదరము జూపి దేవాలయ స్వరూపతత్త్వము మార్త్యర్చనాతత్త్వము అను నా పుస్తకమును చదువగా విని తమ యమూల్యభి ప్రాయమును వాసియచ్చిన ఆర్ఘయివ్యాఖ్యామణ **(శ్రీ)** జటా వల్లభుల ప్రమహితము M. A. గారికిసి; తమకెన్నిపనుల న్నను నాయందు వాత్సల్యముజూపి వైనవేర్మౌనబడిన నాపుస్తక ములను రెంటిని పరిశీలించి ఆ రెంటికి కలిపి ఏకముగా వీతిక వ్రాసి ఇచ్చిన పండితశేఖరులగు కాకినాడలోని గవర్నర్ మెంటు వీతికాపురాధీశకళాఛాలా ప్రథాన సంస్కృతోపన్యాసకులగు **(శ్రీ)**మాన **(శ్రీ)** భష్యం అప్పులాచార్యులు M. A. గారికిని అనేక కృతజ్ఞ తావందనములు. వారి వీతికయు, **(శ్రీ)** పురుషోత్తముగారిచ్చిన పుస్తకాభిప్రాయమును రెండు గ్రీంథములకును సంబంధించినవి కాన ఆరెండు గ్రంథములకును ఆదియందు

వానిం జేర్చితిని. పారమలకు ఖర్చు తేలికగానుండుటకై ఆ వ్యాసములు రెండుగ్రీంథములుగా విడదీయబడినవి. కాగితము మహాకరువైన ఈరోజులలో దొరకినకాగితమే మహాభాగ్య ముగ చెప్పినంతవెలకు గౌని, అచ్చపనివారల జీతములు ఈ కరువు దినములననుసరించి బాగుగ పెరుగుటచే ముద్రాపకుల హోచ్చు రేటునిచ్చి ఈ గ్రీంథమును ప్రీకటించుటమైనది. ఉండారులగు పారక మహాశయులు దీని నాదరింశురని నా విశ్వాసము.

ఆర్షాహిద్యాభూషణ శ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తము గారిచ్చిన అమూల్యమగు సలహాప్రకారము “దేవాలయ స్వరూపతత్త్వము—మూర్త్త్వర్చనాతత్త్వము” అను వ్యాసము లను రెండుగ్రీంథములుగా, విడదీసి అచ్చోత్తించడమైనది గాన. రెండుగ్రీంథములంనును వారి అభిప్రాయమును ప్రకటించితిని. నా యందాదరముతో తప్పులు లేకుండ నిర్మిషముగ ఆందముగ నచిర కాలముననే ముద్రించి ఇచ్చిన కాకినాడలోని శ్రీ ప్రభాత్ ప్రింటింగ్ వర్క్స్ వారికి నా కృతజ్ఞత దెలుపు చున్నాను. రాబోవు మా గ్రీంథమునకు విరాళమునుకూడ ఇచ్చినందులకసేక కృతజ్ఞతావందనములు.

ఓం తత్త్వత్.

ఇట్లు, విధేయదు

కాకినాడు

గరిమెల్లు వీరరాఘవులు

1-8-70

రచయిత

హృద్యర్పివాత్తువు

చరిత్రీసంగ్రహము

వేదములలో మూర్త్యగ్ంనావిధి గలదు. చారిత్రకు లెట్లు వ్రాసినను అనాదిగా నేటివఱకు ఆర్యులు పిగ్రహంథ నను చేయుచున్నట్లును, అది నేటివఱకును అవిచ్ఛిన్నముగా సాగుచున్నట్లును ప్రతి వూర్యగ్రంథమునుండియు, ఆర్క్యులాజికల్ శాఖవారి రిపోర్టులు, శాసనములు, చరిత్రగ్రంథములనుండియు ఆధారములు చూపి వేయగా నొక పుస్తకమును ప్రకటించితిని.

అట్టి హిందూ దేవతార్చనషై జైన, బౌద్ధ, చార్యకాది మతవిష్ణువును లెన్ని యో వచ్చి 1500 సం॥రములు దేశమును కల్గోలపరచినవి. మఱియు క్రీ॥శ 7 వ శతాబ్దము మొదలు 18 వ శతాబ్దమువఱకు మహామృదీయపాలన ఏర్పడి హిందూమతమునకును, దేవాలయములకును చేసిన యపకృతి ప్రజలకు మరల విప్పిచెప్పవలసిన పనిలేదు. చరిత్ర చదివిన వారెల్ల రెఱుంగుదురు వారి విష్ణువును నేడు అఖండ భరత వర్షము ముక్కలు చెక్కలగుటకు శారీణమైనది. పిదవ నాంగ్లేయ ప్రభుత్వ మేర్పడి మన సాంప్రదాయముల నన్నిటిని తుడిచిపెట్టినది. వాని కపార్థములు గల్పించి నూరిపోసినది.

మూర్త్యర్చనాతత్వము

కాని ఇన్ని ప్రశ్నయములను తట్టుకొని మూర్త్యర్చన అవిచ్చి స్నముగ సాగుచునేయున్నది. చిత్ర మేమనగా మసల నాణ్ఞ పించు మతములవారందరును అన్ని దేశములవారును తుడు మహామృదీయులుకూడ ఏదియో యొకవిధమగు విగ్రహాధన చేయుచునేయున్నారని నాచే రచిఎబడిన “దేవాలయ ములు - వాని పూర్వోత్తరములు” అను బృహద్గ్రౌంధమున నిరూపించియున్నాను. వారి విధానములు, ఉపచాగములును భేదించవచ్చును. మహామృదీయులు ధూప, పుష్పాపచారములనే చేయుదురు. వీరపూజ, గోరీపూజ చేయుదురు. మోకరించి ప్రార్థించినపుడు కాబాశిలను ధ్యానింతురు. ఈమన్ కేథ లిక్కలు క్రొవ్వువత్తి దీపములుంచి జపముచేసి మద్య నైవేద్యముచేసి ప్రసాద భక్తిముచేయుదురు అమెరికాలో గృహస్థులు ‘Grace before food’ అనబడు నైవేద్యము చేయుదురు. ఇట్లనేకోదాహరణ లీయవచ్చును.

ఇంతపట్టుదలతో తమ ధనమాన ప్రాణములనొడ్డి ఇన్ని యుగములు పోరాడి ఆస్తికతను, విగ్రహాధనను నిలబెట్టుకొనినచ్చిన హిందువులను మూఢులన, జెల్లునా? మనము చేయునది బామృలపూజయా? నిజముగా నది బామృలపూజయే యైనచో దానికొఱకు ఎక్కడను సృష్టిలోలేని ఈ వికారపు బామృలేల? ఏ Bull-Dog నో పెట్టుకొనరాదా? ఈ విశేష స్వరూప మా విగ్రహముల కెల్లువచ్చినది? విగ్రహాధన తత్త్వమెఱిగినవా రెవ్వరును మూర్త్యర్చనను బామృలపూజ

యన సాహసింపరు. ఎంతటి మూర్ఖుడును తానోక తూతి బామ్మను పూజించుచున్నానని భావించడు. దాని తత్త్వమెట్టిదో. దానివలన ప్రయోజనమేమియో తెలిసికొందము.

మూర్త్య ర్చు నావ శ్లీక తత్త్వము

ప్రపంచమున సన్నిమతములును ఏను క్రి నౌప్పుకొనినవే. కాన శాశ్వతత్వము, అస్తిత్వము, జ్ఞానము, ఆనందమును కోరునవే మానవ చరమ కోరిక శాశ్వతత్వము జనన మరణ రాహిత్వము. తాను చేసిన పుణ్యమునకు ఫలముగా దేవత్వమును పొందిన మానవుడు ఆ ఫలభోగానంతరము మరల మానవుడు కానలసినదే! కాన తేజోస్వరూపులగు దేవతలుకూడ జనన రాహిత్వమును కోరుదురు. దానికి జ్ఞానమునసరము. ఆ జ్ఞానము జనన మరణ, వృద్ధిక్షేణతలు లేని లోకములలో సాధింప రానిది. దేవతలకు పుణ్యఫలానుభవమే కాని సాధన వీలు లేదు. వాను బ్రహ్మలోకములకు వెళ్ళగలిగినచో బ్రహ్మను గురువుగా ఎన్నుకొనవలెను. లేదా భూభూకమునకు రావలెను. రెండే మూర్ఖులు. వారికి విద్రులూడ లేదు. అందుచే ఇంద్రియ జయత్వము సాధ్యముకాదు. అనేక జనాగ్రిజిత పుణ్యవిశేషముచే జ్ఞాన సంపాదనా సాధనమైన జన్మ ఈ కర్మభూమిలో బుమిసంతతిలో మానవులముగా మనకు లభించినది కాన

యున్న భగవంతుని మంత్రసంస్కార విశేషములచే శిలామృద్దాను
లోహ రత్నత్సణికాది చిత్రములయందు మంత్రశక్తిపాతము
చేతను కళావిన్యాసములచేతను భావనచేసి తత్కాండేవతామూ
ర్తులను వర్ణ రూపనామాదులచే యంత్ర తంత్ర విధులతో
నర్చించి భగవదన్మగహము పొందుట కర్మవాసనాబద్ధుడగు
జీవునకు విహితము.

లోకమునందు రాజు రాజ్యపాలనా సాకర్యముకొరకు
లోహాది ముద్రలయందు తన అధికారపాతముద్వారా ప్రజల
కెట్టు సర్వకార్యోపయోగములను కావించునో అట్టే బ్రహ్మండ
కర్తృయగు పరమేశ్వరుడు శిలాదిమూర్తులయందు తనచే
నిర్మితమైన ఆగమ శాస్త్రములలో చెప్పబడిన మంత్రశక్తి
సన్నికర్షద్వారా ఆలయమందును, మూర్తులయందును సన్ని
హితుడై భక్తులకును సాధకులకును ఇష్టకామ్యముల నౌసగు
చున్నాడు. నిర్మణబ్రహ్మము సాధనచే తప్ప గ్రంథపరశమా
త్రముచే గోచరముకాదు. ప్రిస్తుత చరిత్రికారులు భూమండల
మును గ్రోబు తయారుచేసి, దానిద్వారా దేహములు, సముద్ర
ములు, నదులు, పట్టణములు, పర్వతారణ్యములు చూపించునట్టు
అద్వయ బ్రహ్మతత్త్వమును (అనగా జ్ఞానమును) ఉపాసనము
క్రియాదులు నను సైంచర్ద్వారా చూపించి దేహమునకు,
క్రియలకు బ్రహ్మండమునకు శివశక్త్యాది మూర్తులకు అభేద
మును భోధించుచున్నారు.

నిర్మణపగు పరమేశ్వరుని మనస్సులో నుపాసించుట
అంతరమనియు, బావ్యమనగా మంత్రములద్వారా మండల,

చక్ర, బింబ, కలశ, యంత్రాదులందు దేవుని శక్తిసంపాతము చేసి అర్పించుటయనియు, ఉపాసన ఇట్లు ద్వివిధము. సాధకునకు లక్ష్మీము సిద్ధిగచుటకొఱకు వ్యక్తేక సాధనమగు అర్చనకుగాను రూపమును కల్పించి పూజించుటయే బాహ్య పూజయని తెలియుచున్నది. ఇఱ్లు కల్పితమూర్ఖులందు దేవతాభావము నుంచి పూజించి తాను దేవతాభావమునంది శ్రీమమగా సాధనవలన తనకును దేవునకును అవినాభావమును స్థాధించి మోత్తమను పొంచుటయే ఉపాసనారహస్యము” శ్రీ తంగి రాల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రియగారు, ఆరాధన ప్రతిక:

“అజ్ఞానాం సాక్షాద్భుగవత్స్యాజాయః కర్తుమశక్త్యై
తేవైన ప్రతిమాయూమేవ కర్తృవ్యత్యా త్తతర్థం ప్రతిమా నిర్మాతవ్య” అని చెప్పబడినది. ప్రతిమయే భగవంతుని సంపూర్ణత్వము కాదు. ప్రతిమయం భగవంతుడున్నాడు. ఆ ప్రతిమలో భగవంతుని సంపూర్ణత్వమును ఆకాలమున భక్తుడాపాతము చేసి ఉపాసించును. (మధ్యాచార్యుని తంత్రసారమునకు చల్లారిస్ వ్యాఖ్యకు శ్రీ కాశ్మారి వ్యాసమూర్తిగారి అనువాదము) జహాంవాను ధ్యానించలేరు. తెలిసించలేరు. కనుకనే కైస్తువులకు ఏసుక్రీస్తును, శిలువయు, చర్చియు కావలసి ఎచ్చినవి. ఆహనిపేరనే ప్రార్థన జరుపుట బైచిలుచేసుక్క విధిమైయున్నది. అల్లాను స్వయముగ తెలిసించలేరు గాను ననే మహామృదీయులు ధ్యానము చేసి ప్రార్థించునపుడు మహామృద్ గోర్హిషైనున్న కాబా శిలను ధ్యానింతురు.

“అహం బ్రహ్మస్మి” అనగలిగిన ఆదైతసిద్ధులుకూడ లోకసంరక్షణార్థము మూర్త్యర్చన చేయవలసియున్నది.

శ్లో॥ యద్విదాచరతిక్రేష్టః తత్తునేవేతరోజనః

శ్లో॥ గతానుగతికో లోకో నలోకః పారమార్థికః

అనునట్లు సామాన్యులు అహంకారదుర్విదగ్భులై తత్త్వము తెలియకపోయినను తత్త్వవిదులు మానివేసిరని తాముకూడ భగవదారాధన మానివేయు ప్రమాదమున్నది. కావుననే శ్రీ శంకరాచార్యుడులు శ్రీచక్రార్చునయు, చంద్రమాళీశ్వరలింగార్చునయు చేసిరి.

శంకరు లిట్లు వ్రాసియుండిరి. “తస్మాత్ మహాతో బ్రహ్మ జో విజ్ఞాన ప్రతీకేన ఉపాసనాత్ జ్ఞానేశ్వర్యవంతో భవంతి.” “హిరణ్యగరోఽపాసనేన అణిమాదిః ప్రాపితః అనైశ్వర్యది మృత్యుతరణంచ.” “కానిచిత్ బ్రహ్మణః ఉపాసనాని కర్మసముద్ధర్యాంతిని - కానిచిత్ అభ్యుదయాంతిని - కానిచిత్ క్రమముక్త్యాంతిని” “నిర్మణమపిసత్ బ్రహ్మ నామరూప గ్రూతేః గుణైః సగుణం ఉపాసనార్థం తత్తత తత్తత ఉపదిశ్యతే”

‘బ్రహ్మసూత్రిభా 1-2-14’

మా ఉపవాస వ్రీతిల శౌచమోఖసంధ్యాపాసనాగ్ని క్రియా జపదానాధ్యయనాది కర్మముల మోత్క్రాపి చేకూరదు అని యుండుటచే ఖ్రాంతులై జ్ఞాపుర్ణులు కాకమున్నే ఆ క్రియల విదుచువారు ఉభయబ్రహ్మషులగును గాన “ప్రతిమా

మందబుద్ధినాం” అనుట ‘నహినిందా’ న్యాయముననే కాని వాస్తవమునగాదు. “దేవతలకు రూపమున్నదా అట్టిది కల్పన చేయుట తప్పకాదా యని ప్రశ్నింపవచ్చును. దేవతలుమహా భాగ్యశాలురు కాన హరి కాకార పరిమితి లేదు. వారి కాకార మిట్టిదే, ఇంతియే యండవలెననినచో వారి మహాత్మ్యము నకు వ్యాఘూతము కల్పించినవారమగుదుము. సమస్తాకారములును భగవంతునివే తైయున్నవి. సర్వకారుడైన ఆతని ఆకారములకు నియమము లేనందునను, లేక, సశ్వరమైన వ్యాప్తికారము లేనందునను పరమాత్మ నిరాకారుడని యెన్న బడుచున్నాడు.

(తంత్రిసారము అనువాదకులు కా. హ్య. మూర్తిలైకవి “The universe is but one vast symbol of God. What is man himself but a symbol of God ” అనినాడు. ఆవిశ్వరూపుని విశ్వోపాసనమే విగ్రహారాధనమని ముందు ముందు చదువగలరు.

సాంఖ్యమున చెప్పబడిన ఓఽ తత్త్వములతోను, యోగమున చెప్పబడిన ఆష్టాంగములతోను, వేదాంత; కర్కృస్వరూపములతోను, తత్త్వహసుల బ్రహ్మత్త్వకత్త్వముతోను బ్రహ్మత్త్వపాసనాప్రకారముతోను, భగవారాధన రూపాంది మిక్కిలిరహస్యమైయున్నది; శేరియస్కరమైనది. (వావిలికొలను సుభారావుగారు, ఆరాధన సెప్టెంబరు 1962)

తెలివిగల మగ్రెత్త లోక భాలుడైన రాకుమారునికి రాజ్యసింహసనంబున బట్టముగట్టి యొత్తకాలమున కాతడు రాజను సభిమానముచే బ్రిప్పలందున నాతసి మూజ్జుకు లోబడు వారలయ్యేదరో యంతవఱకు నాతని సెట్లు జాగరూకతతో సంరక్షించుచునేయుండురో యటులనే ప్రీతీకమందు దేనతా బుద్ధి స్థిరపడు వఱకును ప్రీతీకోపాసన మావస్యకంబు. ఆపిదప నాభావము తోలగనేరదు.

(శ్రీ) పతంజలి మహార్షి సమాధి రెండుహిఫలములని సిద్ధాంతీకరించినాడు.

1. సంప్రజ్ఞాతసమాధి : - ఇందుపాసకునియొక్కయు, ఉపాస్య దేవతయొక్కయు, ఉపాసనాకీ యయొక్కయు, జ్ఞానము కలదు.

2. అసంప్రజ్ఞాతసమాధి : - దీనియందు ఈ త్రిపుటి సుఖాంబుధియందు లయమగును. కాన జ్ఞాన జ్ఞాత్త ఇజ్జేయ శేద ఏంకను గలవారు క్రొన్కు ప్రాప్తాంబు ననుభవించుచు అసంప్రజ్ఞాత సమాధినందుట యొట్లు? అందఱకు నది సాధ్యమా? కాన ఆస్తాయినందువఱకును సగుణాపాసన అనసరమే అయి యున్నది.

భగవంతునికి రూపము గలదాయని సంశముండవచ్చును భగవంతు డనంత రూపముల దాట్చుటకు శక్తిగలవాడు కావున విగ్రహ మాతని యనంతరూపములలో దేనితోను

కూడ నేకీభవించకపోయినను సయ్యనంతరూపములలో నొక దానితో దుల్యము కాగలదు. అనగా విగ్రహము యొక్క రూపము భగవంతునియొక్క రూపమును బోలును. లేదా భగవంతుని రూపమే విగ్రహారూపము సనుకరించును. కాన శాస్త్రనిర్ణయితరూపముకండె సన్యమైన రూపముతో భగవంతుడు గలడని భక్తుడొకడు తలచినను వాని యభీష్టప్రకారమే వానికి ప్రసన్నుడు కాగలడని గీతావచనము “యేప్య స్వదేవతా” అనుశోకమునందు తెల్పుచున్నది. కాని శాస్త్రసిద్ధ రూపముల నుపాసించుటవలన సరమేళ్యారు డచిరకాలము ననే ప్రసన్నుడగును కాన శాస్త్రసిద్ధమూర్చులే యుపాసనకు ముఖ్యము. [విగ్రహాభరణము : గో. హరిశ్చంద్రరావుగారు]

సంకల్ప ము

“సంకల్పః కర్మమానసమ్” “యూదృష్టి భావనాయస్య సిద్ధిర్భవతి తాదృష్టి” ఎట్లు మన సంకల్పముండునో అట్టి సాధన మన ముచేయుచుము. దాని కట్టి ఘలములే మనకు సిద్ధించును. ఎనరి ఫౌయినిబట్టి వారి యుపాసనాదులకు సంకల్పము చేయవలెను. మూర్తి సెంచుకొని సాధన చేయవలెను. తైతిరీయ భూగువల్లి ఉపనిషత్తు ఇట్లు వక్కాణించుచున్నది.

త్రు॥ సర్వమిత్యాకాశేతత్ప్రథితే త్యపాసీతాప్రతిష్ఠావాన భవతితన్నమా ఇత్యపాసీతామహాన్భవతితన్నన ఇత్యపా

సీతా మానవాన్ భవతితస్మాము ఇత్యపాశీతానమ్యనే ఉస్తైకా
మాః | తద్బ్రహ్మాత్మ్యపాశీతా బ్రహ్మావాస్థవతి | తద్బ్రహ్మాత్మ్యః
పరిమర ఇత్యపాశీతాపర్యోగా గ్రియంతే ద్విషంత్ స్ఫవత్తాః |

అనగా బ్రహ్మము ఆకాశమునందు సర్వస్వరూప
ముతో ప్రతిష్టితమయి యుస్మదని ఉపాసింపవలెను. ఆ బ్రహ్మ
రూపమగు ఆకాశము సర్వమునకు ప్రతిష్ఠయని ఉపాసింపవల
యును. అట్టివాడు ప్రతిష్టగలవాడగుచున్నాడు. ఆ బ్రహ్మ
స్వరూపమగు ఆకాశము మహాః అని ఉపాసించినచో ఆయు
పాసకుడు మహాత్మ్యము గలవాడగుచున్నాడు ఆ బ్రహ్మస్వరూ
పమగు ఆకాశము మనన స్వరూపము గలదని ఉపాసించినచో
మనసమునందు సమర్థుడగుచున్నాడు. ఆ బ్రహ్మమును ఈవిధ
ముగా ఉపాసించువాని కోరికలన్నియు తీరుచున్నవి. ఆ బ్రహ్మనే
విరాడాత్మ్యయని ఉపాసించినచో బ్రహ్మమేయగుచున్నాడు.
లేక వేదములు వానికి స్వాధీనమగుచున్నవి. ఆ బ్రహ్మమునే
పరిమరమని ఉపాసించువానికి శత్రులు నశించుచున్నరు.”

ఇట్లు ఒకే భగవంతుడు ఉపాసనాభేదమును బట్టియు,
స్థాయినిబట్టియు వేరువేరు ఘలముల నొసంగుచున్నాడు. ఈ
యుపాసన స్ఫూర్థమునుండి క్రమముగా దారి తీసి తుదకు
బ్రహ్మమునందు నిలచును. ఇది ప్రతీకోపాసనాలక్ష్మణము. ఈ
లోగా ఆయూ స్థాయిల సనుసరించి ఆయూ ఘలములు కలుగునని
పతంజలి మహర్షి “సూ॥ తస్య భూమిమ వినియోగః” అను

సూతమున వివరించియున్నాడు. కాన ఉపాసనకు తగు సంకల్పమును, తదనుగుణమూర్తియు తదనుగుణ సాధనా విధానమును అవసరము.

అంగన్యాసకర న్యాసములు

శబ్దతరంగము ననుసరించియే శక్తి వికాసమగును.
 “Matter is nothing but sound” అనికదా ! ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్ర సీధాంతము. శక్తినుదోషించు సూక్ష్మవాదము బీజమంత్ర సమాహము అదియే చిన్నయి; ఆత్మ. కాన దాని నుదోషించు బీజ, మంత్రములుకూడ చైతన్యమయమే. కాన నాయూ భగవచ్ఛవ్తులకు తగిన బీజ, మంత్రాలు, న్యాస, నామావాయాదు లేరాపైనవి. ఆ బీజమంత్రములను శరీరమున న్యాసము చేసికొనవలెను. “దేవాభూత్యా దేవానయజీత్” అని శుక్లయజుర్మైదము విధించినది. నీవు దేవతుల్యడ్వై దేవతాపూజ చేయుమని దాని కర్మము. ఇదెట్లు? మన మంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి దేవతార్చన చేయుచున్నాము. మన శరీరభాగముల కాయూ యథిష్టానదేవతలు గలరని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. ఈవిషయము నాచే రచింపబడిన ‘నటరాజు’ అను గ్రంథమున వివరించితిని. ఆయూ తత్త్వాధిష్టాతలగు దేవతలను తన శరీరమున గుర్తించి గౌరవించి

వారందరికస్న మిన్నయగు పరమేశ్వర శక్త్యహాసనమున విఘ్రాతములు కలుగుతుండుటకు వారిని అనుకూలింపజేసికొనుటయే యది. తాను దేవతాంశగాదెలిసికొనుట. లోకిక దృష్టిజూచినను ఆయా ఇంద్రియవిషయములకు లోనుగాకుండునట్టు ప్రపతినభూనుటయే యది. “హృన్స్యంత్రముతో భక్తుడు పరమాత్మను హృదయములో నుంచుకొని చూచును. శిఖామంత్రముతో తన శరీర రూపాదులను హృదయములోని కాకర్షించును. వర్ష మంత్రముచే మనస్సు నితరవిషయముల నుండి మరలించి సందిత్ యొక్క పరమాత్మయందు లగ్గుము చేయును. ఇది ‘నేతేఃసంజ్ఞా’ యనబడును. దానితో తాపత్రయము లడగును. నారద పంచరాత్రము III భా రాత్రి III 6 అధ్యా. 5)

ఇది సమస్త దోషహరము. భగవత్సాధనకు భూమిక. న్యాసనమున కర్థము. శరీరము లోపలను వెలుపలను అంతటను విశ్వమయుడగు భగవంతుని కన్నొని తన్న మఱచుట నారదపంచరాత్రము IV రాత్రి 20 అధ్యా. ఎదుటున్న ప్రతిమయందు బ్రహ్మండమందునుకూడ తదంశలను గుర్తించి విరాద్రూప భావన ధ్యానాదులు చేయుటయే న్యాసవిధి. ఆ విరాద్రూపము నర్థముచేసికొనుచు ధ్యానించినచో పరమార్థ దర్శనమగును. న్యాసాదులవలన హృదయమున నుప్రతిష్ఠితమైన దేవతయొక్క శక్తులను మనయం దావాహన చేసికొని మన మూర్త్య దేవతారూపమగుచున్నాము. కవచార్థశ కీలకాదులవలన మన మజేయు

లమను భావము గల్లును. న్యాసాదులవలన నాశక్తులు మనలో నిక్షేప్తమగును. దశదిగ్భ్రంధనముచేసి అగ్నిప్రాకార మంత్రము ననుషీంచి జపమునకు గూర్చుండిన శ్రీ రామకృష్ణ పరమ హంస చుట్టును అగ్నిప్రాకారము కనబడెడిదని యాతని చరిత్రవలన దెలియుచున్నది. “మంత్రము స్పందనము అను భూతియు మూడును ఏకస్వరముతో మాది కుబుకునపుడు న్యాసము సిద్ధించును. తైత్యమయ న్యాసముచే ఆనేకా లౌకికశక్తులు పుట్టును. (శ్రీభాగవతుల కుటుంబశస్త్రాగ్రము)

విగ్రహము - దేవతాపిర్మాదము

విశ్వమునంతను మన మేకముగా చూడలేము. అందున్న భగవంతుని గుర్తించి మనస్సు నాతనియందు లగ్గుము చేయలేము. ఆవిశ్వసంజ్ఞాయగు మూర్తియందు విశ్వమయుడగు పరమాత్మ లేకపోలేదుగదా! పరమాత్మ అవిచ్ఛిన్నస్వరూపుడు గాన ఆఱవు మొదలు మహాత్మవరులు అన్నిటియందు పరిపూర్ణుడుగానే ఉన్నాడు.

త్రు॥ అణోరణే యాన మహాతో మహీయాన
ఃత్యాసవాయాం నిహాతోస్వజంతోః ॥

అను త్రుతి ఈ విషయమునే తెల్పుచున్నది

“విగ్రహమును విగ్రహమనుకొనుటయే బ్రథమ ఏలనన వాస్తవముగా నది పరమాత్మయే మైయున్నది. కాన విగ్ర

హాగాధన మదైవైతసిద్ధికి వ్యతిరేకమాగాడు. ఆరోపమార్గము చేత భగవంతునికి విగ్రహమునకు రెంటికి నేకత్వంబు సాధించ వలయును. ఇదియే యుపాసన. రెండును నొక్కే వస్తువే యను నభేదబుద్ధి దృఢమగువఱకును నారోపాపవాదాత్మకంజైన యథ్యాస మగత్వమైయున్నది. కాన విగ్రహాధన నట్టు చేయవలెను.” (విగ్రహభరణము గో. హ. రాఘవగారు)

ఆ మూర్తియందున్న పరమాత్మను భాసన, ధ్యాన, కథా వాహనాదులచే ప్రత్యక్షము చేసికొని, అతని యస్తిత్వమును అందు స్థిరపరచుకొని, దర్శించి, న్యాస సమయమున మనలూ నున్న ఆతత్వమునే మూర్తిలోనున్న దానితో సమానాధికరణము చేసి అప్పుడు విరాద్రూప భావనయు పరమాత్మ భావనయు చేసినచో మనకు విశ్వమందంతటను ఆతని తత్త్వ దర్శనమగును. అయినచో మూర్తియం దవ్యక్తముగనున్న వాడు వ్యక్తమేట్లుకాగలడు అనుప్రశ్న వేధించును. “మంత్రాధీనంతు దైవతమ్” అను వచనానుసారము మంత్రాధీనుడై దేవుడు శిలావిగ్రహమున వ్యక్తము కాగలడు ఆతని వ్యక్తశక్తి భక్తున కనుగోహము చూపును. అందులకు నిదర్శనమున్నదా యనవచ్చును.

ఈ॥ అంభోజాసను డాదిగాగ తృణపర్యంతంబు విశ్వాత్ముడై। సంభావంబున నుండు ప్రోక్షవిపులస్తంభంబునందుండడో?

అని ప్రష్టదుడు ఉక్కుస్తంభమున పరమాత్మని ప్రత్యక్షముచేసి చూపినాడు. అది పురాణాధ యనవచ్చును,

మన యుగములోకూడ తాన్ సేనయొక్క పాటకు దీపములు తమంత తాము వెలిగెను. తిరుపతిలో త్యాగరాజు పాటకు భగవన్మృతీని జూడ నడ్డమగుచున్న తేర చినిగి క్రిందపడెను. తులసీదాసు నై వేద్యముచేసినదానిని శినలింగ మారగించెను. కృష్ణప్రతిమయే మిశ్రాభాయతో నాడుకొనెను.

(గానకభాపతిక)

దేవాలయ ప్రదేశమునందంతటను దివ్యస్పందనములు ప్రసరించుచుండును. భక్తుల కాయనుభూతి కలుగును. బీజాష్టర మంత్రశక్తి చే దేవత ప్రబుధ్వము చేయబడినపుడు భగవచ్ఛక్తి వశమై మూర్తియం దావిర్భవించుట యసంభవమెట్లు కాగలదు? అదియే యసంభవమగుచో ఇతర మతములవారియొక్క కేవల ధ్యానమున కాతడు సాక్షాత్కారించుననునదినమ్ముటెట్లు? తగిన సాధనయున్నచో భగవత్సాక్షాత్కారమెచ్చటనైన నగును.

భక్తి తత్త్వములు వాని పలములు

“భక్త్వినాబ్రహ్మజ్ఞానం నకదాచిదపిజాయతే ॥

(మహానారాయణము)

భక్తినిరథిష్ఠానముగ సంభవింపదు కాన సగుణాపాస నావసరము గల్గినది.

“అజ్ఞానాం భావనార్థాయ ప్రతిమాః పరకల్పితాః॥”

(దర్శనోపనిషత్తు)

మేధాతిథి మునీంద్రుడు ఇంద్రుని మేఘమని వెక్కి రించుచు పిలువగా ఇంద్రుడు మేఘరూపమునంది వానిని హరించెను. కాన దేవతలు కామరూపులు (బ్రి.సూ. దేవతాధికరణము) వేదమున వజ్రహస్తః పురందరః అను స్వతః ప్రమాణాన సమర్థనములు దేవతల కాశ్కతులున్న వి అనుటకు ఉన్నవి. ఆ స్వరూపములను సాక్షాత్కారింపజేసికొనుటకు భక్తి, ధ్యానసిష్టులు అవసరము. భక్తిసాధనవలన నెట్టిఫలములు చేకూరునో భక్తచరితలు నాడును నేపునుకూడ దెల్పుచున్నవి. భక్తిసాధన నెట్లు చేయవలెనో, ఎంతవఱకును ఆసాధన ఆచరణ సాధ్యము కాగలదో, అట్టిసాధన ఎట్టి యదైవతసిద్ధిని సాధింప సమర్థవంతమైనదో, దాని ఫలమెట్లుండునో, ప్రష్టోదచరిత మనకు దెల్పుచున్నది. ఆతనిది తత్త్వజ్ఞానముతోగూడి అనుభవసిద్ధిగన్న భక్తి. మనుష్య డాచరింపగల్లు భక్తిపారము నాతడు ఆచరణద్వారా చూపినాడు. ఆతడు తత్త్వలితముగా నీరపాయతనంది అదైవతసిద్ధి గాంచిన్ను భాగవతముగోని ఈక్రిందిగద్వపద్వయములు తెల్పుచున్నవి.

ఉ॥ తన్నునిశాచరుల్ వోడుపుడై త్వమమారులుమాటిమాటికో|

పన్నగళాయ! యోదనుజభంజన! యోజగదీశ! యోమహో|

పన్నశరణ్య! యోనిఖలపావన! యంచునుతించుగానితా|

గన్నలనీరుదేడు, భయకంపన మేతుడుగాడు, భూవరా||

ఇందు కేవల భగవన్ను తియేగాని రక్షింపుమను నార్తు నాదము లేకుండుట విశేషము. ఆతడు తన్న భగవదర్పణ జేసి నిర్లిప్తుడయ్య. రక్షించినను భక్తించనిచ్చినను భగవంతునిదే పూచ్చ. ఇదియే మార్జూల కిశోరన్యాయము.

ఉ॥ పాఱడు లేచి దిక్కులకు, బాహువులొడ్డుడు, బంధు రాజీలో దూఱడు, ఘోరకృత్యమని దూఱడు, తండ్రిని, మిత్రవర్గముం జీరడు, మాతృసంఘము వసించు నువ్వుగృహంబులోనికిం దూఱడు, కావరేయనడు, తాపమునొందడు, కంటగింపడున్॥

అతనికి శరీరస్నాపతియేలేదు అని ఈపద్యమువలన దెలియును.

చ॥ పలువురుదానవుల్ వోడువబాలునిదేవాము లేశమాత్రము న్నౌలియదు, లోపలన్ రుధిరముబ్బదు, కందదుశల్యసంఘమున్ నలియదు, దృష్టివేభవముసమ్మముగాదు, ముఖేందు కాంతియుం బాలియదు, నూతన శ్రమము పుట్టదు, పట్టను దీనభావమున్॥

ఆతడు భగవత్కృపవలన నిరపాయత నొందుట ఇందు గాననగును. “ఇట్టి సర్వత్కృకంబై ఇట్టిదట్టిదని నిద్రేశింపరాని పరబ్రహ్మంబు దానమై యమ్ముహోవిష్ణునియందు జిత్తంబుజేర్చి తన్నయుండయి పరమానందంబునం బొందియున్న ప్రష్టాదుని యందు రాక్షసేందుండు దన కింకరులచేతం జేయించుచున్న మారణకర్మంబులు పాపకర్మనియందు బ్రయుక్తంబులయిన సత్కారంబులుంబోలె విఫలంబులగుటంజూచి” ఆశ్చర్యపోయి నాడు. ఇక్కడ భక్తిప్రవీపత్తులమను అద్వైతజ్ఞానసాధనకును అభేదముచూపబడి రెంటికినేశమగు చరమఫలమగు నద్వైత సిద్ధినందుట చూపబడినది.

ప్రాపది అవ్యవధిలో ఆర్తప్రిపన్న రాలుకాగా కావి
సిధిమాత్రము వడసినది. గజేందుడెంతయొ జ్ఞానభక్తి మాపే
కాని ఇంకను శరీరరక్షణ కోరుచునే యుండెను. ఆతనియై
భగవంతుము ప్రసన్నతజూ పి సాలోక్య సామాప్య ముక్తులనిచ్చి
రక్షించెను. ఇష్టముచే భీమ్యుడును, వైరముచే కంస శివు
పాలురును నిరంతర నిష్ట జూపి సాయుజ్యము వడసినారు. రాఘ
సారూప్యత నందెను. ప్రష్టాదుడు భక్తిపారముచే తానే ఏ
బ్రహ్మాయైనాడు; గురువగు నారదుని మించి భక్తులలో ప్రథమ
గణ్యుడయైను. ఇట్లు వారి వారి భక్తిసాయినిబట్టి వేరేరు
ఫలములు గల్లుచుండును. ప్రష్టాదునివలె అదైయైతసిద్ధినందుటక
గూడ సాధనము భక్తిప్రపత్తు లుపకరించునని గుర్తింపవలెను.
ఆతనిది తైలధారవంటి నిరంతర భక్తిప్రవాహము. అటువంటి
ప్రష్టాదుడుకూడ తరుణోసాయముగా నవవిధ భక్తులను ప్రవ
చించినాడు:—

మాతను హృదాభమల సఖ్యమున్ శ్రవణమున్ దాసత్వమున్
వందనార్చనముల్ సేవయు నాత్మలో నెఱుకయున్ సంకీ
ర్తసల్ చింతనంచను నీ తొమ్మిది భక్తిమార్గముల
సర్వత్యున్ హరినసమ్మిసి జన్మడెయుండుట భద్ర
మంచుదలతున్ సత్యంబు దైత్యైతమా!

అనినాడు. ఈ తొమ్మిదిమార్గములలో ఒకొక్క
మార్గమును చేపటి తరించిన భక్తులు గలరు. కాని ముక్తి
సాధమునకీ తొమ్మిదియు మెట్లని నా యుద్ధశ్యము. ఒక మెట్ల

నెక్కినగాని తరువాత మైట్టెక్కుటకు వీలులేదు చూడుదు. భగవంతుడన్న ఇష్టమున్నగాని ఆతనిగూర్చి వినుట తటస్థించదు. ఆ రెండును చేకూరినగాని భగవంతునికి దానుడు కౌజాలదు. దానుడైనగాని వందనార్చునములు సేయదు. వందనార్చునము లేకాగ్రమనస్తతత్తో చేసినగాని ఆత్మలో భగవత్తుత్వమెళుళవడదు. ఆ యెఱుక గల్లినపిదపనేగాని దానిని నిల్చ కొనుటకు సంకీర్తన చేయదు. సంకీర్తన చేసినగాని చింతన (నిధి, ధ్యాసలు) కుదరదు. చింతనగల్లి భక్తి స్థిరపడినగాని ముక్కెలభింపదు. ఇట్లు నవవిధ భక్తిసాధనలు ఒకదానికొకటి యాలంబమ్మలై తుదకన్నియు స్థిరపడినవెనుకనే పూర్ణఫలము లభ్యమగుచున్నది.

దేవతార్చనా స్నాలభ్యము

ఆ ననవిధభక్తులలో అర్చనమొకటిగదా ! ప్రశ్నాదు సంతవానికిని శ్రీ శంకరాచార్యులంతటివారికిని భగవదర్చన అవసరముకాగా మనబోంట్లు లెక్కయేమి ?

భగవదర్చన యనునది యొగము. అందు మధురమైన యనుపానముతో బాలుడు మందును గృహించునట్లు, సకలేంద్రియములును తృప్తిచే నివృత్తి నందగా చిత్రైకాగ్రత గల్లిపై నజ్ఞప్పుడిన మిగిలిన సోపానముల నెక్కుటకు వీలు

కలుగును. దేవతాప్రత్యక్షత, ఆత్మత్తుప్రతి, అభాకీకసంఘట
నము, మొదలగునవి పూజాకాలమునందే ప్రాప్తములగును.
తసవిషయమునే ప్రపాఠముడు బోధించెను:—

నీ॥ కమలాత్మ నర్మణచు కరములు కరములు

శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ
సురరక్షకుని జూచు చూడ్చులు చూడ్చులు
శేషశాయికి గ్రమేషు శిరము శిరము
విష్ణు నాకర్ణించు వీనులు వీనులు
మధువైరి దవిలిన మనము మనము

భగవంతు వలగొను పదములు పదములు
పురుషోత్తమునిమిాది బుద్ధి బుద్ధి

దేవదేవుని చింతించు దినము దినము
చక్రవాస్తుని ప్రకటించు చదువు చదువు
కుంభిసీధవు జెప్పెడి గురుడు గురుడు
తండ్రి! హరి జేనుమనియెడి తండ్రి తండ్రి.

అనియెను. ఇట్లు మనస్స పరమాత్మ ధ్యానములో
నుండగా, చేతులూ పరమాత్మునికి పూజచేయుచుండ,
నాలుక యాతని సహస్రనామావళి నుచ్చరిచుచుండ, శిరమా
తనికి సతిసేయగా, వీనులాతని నామ, గీత, వాద్యముల విను
చుండగా, పదములాతనికి ప్రపాఠించి సృత్యముచేయగా,
మేను పులకరింపగా, ముక్క ఆస్త్రమికి పూజచేసిన ఫమ,

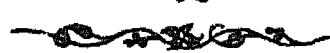
సువాసనకు తృప్తిజెందగా, పాయూపస్థలు నియమబద్ధములైమనస్సు వావిని మరచియుండుటచే నివృత్తిజెందగా ఇట్లోందియవ్యాపారములన్నియు నణిగి, ఏకోన్నుఖైమై భగవంతునియందుమనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములు లయించి యోగసాధనచక్కగా సాగును. ఇదియే మూర్త్యర్చనా పరమార్థము. ఆపనియోగాభ్యాసమునందువలె బలవంతముచేతగాక, జ్ఞానమార్గములోవలె చెరువు మరుపులు, క్రిందు మీదులుగాక చక్కనిబాటలో హయిగ సాగిపోవును. ఇదియొక రూక్కర్మ జ్ఞావిధానచిత్తవృత్తి నిరోధము. చిత్తవృత్తి నిరోధమే పరమార్థలబ్దికిమూలమని అన్నిమతములు అంగీకరించినవిగా! ఇట్లు క్రమముగా ఇంద్రియ వృత్తులు బావ్యాప్రపంచమనుండి తోలగిభగవత్ప్రతిభింబముద్వారా భగవదాయత్తములగును. చిత్తమంతర్ముఖమగుచుండును. అంతర్ముఖమైన చిత్తమాత్మయందు పరమాత్మనవలోకించును. Habit is the second nature అని ఆంగ్ల సామెత గలదు. ఒకనాడు నిష్టకుదరకున్ననుత్వరలో సాధనచే కుదురును. ఇంద్రియములకు పనిచెప్పకున్న చోనవి విజృంభించి స్వేచ్ఛారముచేసి దుర్దతి గల్గించును. Idleman's brain is the Devil's work shop అన్నారు. కూవుననే కులశేఖరాభ్యారు లిట్లాత్మాప్రబోధముచేసికొనినారు:- జ్ఞాంతో జ్ఞాప్తియ కేశవం మురరిపుం చేతో భజశ్రీధరం పాణిద్వంద్వ సమర్చయాచ్యుతకథాం శ్రీత్రద్వయసత్వం శుర్ణిణి

కల్పం లోకయ లోచనద్వయ హరేర్థచ్ఛంఖియుగ్మా
లయం

జిఘ్రుఫూణముకుండపాదతులసీంమూర్ధున్నమాధోత్సజం॥

అని. అవినిర్మాణపారముగానుండి దుర్వృత్తులకుదిగుండ
సద్వ్యాపారమున ముగిగి చిత్తైకాగ్రితాయోగమున కనుకూ
లించునట్లు చేయుటయే విగ్రహాధన. అంతియేకాన్న బామ్మ
లపై పూజాద్వయముల నొలుకబోసి యాడుకొనుటకాదు.

ఱ ర్చ నా స్వీ రూ ప ము

“గౌరవిత పీఠిహేతు క్రియాపూజ” భక్తి చే గౌరవించు
క్రియలే పూజ. పరమాత్మ స్వరూపభావనను శిలామయ
విగ్రహమునందు నిల్చి, బ్రహ్మాధన దానియందు స్థిరపడిన
వెనుక సాధకుడు కానిని తన శరీరమున నంతర్లీనము చేసికొని
ధ్యాంచుటయే, అనగా శరీరముయొక్క భావ్యంతరములందు
రెంటను భగవదస్తుత్యమును గుర్తించి ఆంతరంగికార్చున చేయు
టయే విగ్రహార్చున. పరమార్థముగ శీర్షి మధ్యాచార్యులవారి
తంత్రసారములో ప్రాయబడియున్నది. “విగ్రహము భగవంతు
డను పిష్యము పంచేంద్రియ విషయము గాకపోయినను
శాస్త్రసిద్ధమగుటనలన విగ్రహత్వబుద్ధి నశించి, బ్రహ్మత్వ
బుద్ధి విగ్రహమునందు జసించువఱకును విగ్రహమును బ్రహ్మ

ముగ్గా ధ్యానింపవలెను. పాషాణది ప్రీతిమలందు శాస్త్రప్రోక్తి
ముతైన చతుర్భుజత్వాది భగవద్రూపముల నారోపించి, చతు
ర్భుజత్వాది బుద్ధిచే పాషాణత్వాది బుద్ధిని బాధింపవలయును.
శ్రీ సురేశ్వరాచార్యులవారు త్రైతీరీయ వార్తికమునందు
ఇట్లానతిచ్చియున్నారు :-

ఖో॥ శాస్త్రార్థితథయోపేత్యాహ్వ్యాతాదాత్మ్యభిమానతః ।
చిరాసనం భవేదర్థే తదుపాసన ముచ్యతే॥

శాస్త్రముచేత బేర్మానబడిన దేవతయను భావముతో
నొక యుపాస్యవస్తువును బౌంది యట్టివస్తువే దేవతయను
నభేదబుద్ధి జనించువఱకును జిత్తమద్దానియందు జిరకాలము
నిలచుటయే యుపాసన మనబడుచున్నది ఈ భావమునే
శ్రీ విద్యారణ్యస్వామి త్రైతీరీయ శిక్షాపల్లిభాష్యమున విస్త
రించియున్నారు. ప్రతిమాజ్యోతి నాత్మజ్యోతియందే యుద్యస
నంబు చేయవలెను. ఆవాహనములో ఆత్మజ్యోతినుండి ఆవా
హన చేయవలెను. అఫలభూతంబులందును ఆత్మయందును
అమరువానిగనెఱిగి సర్వాత్ముడైన హరిని, ఇష్టప్రతిమయందు
బూజింపగాదగునని పద్మపురాణ పాతాళభండమున చెప్ప
బడినది.

—
నమయా శారము (అంతరంగికార్చన)

దహారాకాశమునందు శ్రీచక్రమును భావించి యచ్చట
జేయు పూజాదికము సమయాచారము. వసిష్ఠాది తంత్రపంచక

మునకు సమయ వ్యవహారమనిచేసు. ఆ తంత్రములందు చెప్ప బడినరీతిని శివునితో సమానముగా జెప్పుబడుటచేత దేవి సమయాదేవి యనబడును. ఈ విధానము నవలంబించువారు సమయాచారు లనబడుదురు.

మూర్త్యార చక్రమునుండి లేచిన కుండలినీదేవి మణి పూరమునందు ప్రత్యక్షముకాగా నచుట పాద్యది భూమింతోపచారములతో బూజింపవలెను. ఆమె ననాహతము నకు గొంపోయి అచ్చుట తాంబూలాంతమగు నుపచారములచే నర్చింపవలెను. పిదప నామెను విశుద్ధచక్రము దాటించి చంద్రకథాసానమగు ఆజ్ఞాచక్రముజేర్చి నీరాజన మీయవలెను పిదప సహస్రారమున శివునితో సంయోజించి ధ్యానించి ఆ పిదప కుండలిని తన యథాసానమగు మూర్త్యారకుల కుండమున జోచ్చు సమయమువఱకు ఆ ధ్యానములో నుండుట సమయాచారము. (శ్రీ) ఈశ్వర సత్యనారాయణగారు.

కంశస్తోపన

—
—

సాధారణముగ దేవతా విగ్రహము లేనిచోటు కలశస్తాపనము చేయుచుందురు. అంగదేవతాపూజ కొఱకుగూడ దానిని స్థాపించెదరు. కలశ ప్రథానమూర్తి స్థానము నాక్ర

మించును. అందు ఘుట, పల్లవ, ఘల, జల, రత్నస్థాపనలు కలశస్థాపన కంగములు. అది హృదయఘుట ప్రతిబింబము. కాన చైతన్యము విశేషముగా నభివ్యక్తమగు తాను. తోపలి ఏ కేంద్రమునుండి మంత్రాచారణ జరుగునో (హృదయ మన్మహంట) ఆ కేంద్రమువైపు మంత్రాచారణముతో చిత్రము ముందడుగువేసి ప్రజ్ఞానాన్తమునందు జీవునపుడే దేవతావిరాఘనస్థానమును గుర్తింపగలడు.” శ్రీఉప్పాక నారాయణమూర్తిగారు) హృదయకుహరమే స్వర్గము. అనగా దేవతాస్థానము అని మంత్రప్రపూషములో పరించుచున్నాము. అట్టి ఘుటస్థాపనానంతరము పూజ యారంభమగును అట్టు స్థాపించిన కలశములోనుంచు జలము భావప్రతినిధి. హృదయ ఘుటమును పుణ్యభావ జలముతో నింపకున్నచో జ్ఞానోదయముకాదు. దేవతాస్వరూప భావనాప్రతీకమే కొబ్బరికాయ (పూర్ణఫలము) దాని యఖండజ్ఞానశిఖపై వై పునకుంచునురు. దాని గుజురే మేధస్సు. దాని కన్నలు త్రికాల ప్రతినిధులు, మామిడి, రావి, జావ్యి, రేగు, మేడి అను పంచపల్లవములు (చిగురుకొమ్మలు) పంచకర్మాంగ్రదియ ప్రతినిధులు. ఘుటములో నుంచు పంచరత్నములు పంచ జ్ఞానేంద్రియ ప్రతినిధులు. ఏని యన్నిటి స్థాపనతో ఘుటము సర్వతత్త్వ సంపూర్ణమై పూర్ణమూర్తిత్వము వహించును.

మండపమందలి కలశశ్రతయమే గుణాత్మయము. ప్రతిమా, తండుల, కలశ, వస్త్రాదులే దేవమందలి త్వగాద థాతువులు

దీనిస్థాపనతో నమష్టి వ్యప్తిరూప బ్రహ్మండ బ్రహ్మలకై క్యము ఘటిల్లి నది.

అ త్వనఏ ల్లు చేయవలెను

అర్చన మూలమంత్రముతో చేయవలెను. “మూలమంత్రేణ పూజయేత్” అని విధిగలను. ఈవిధానమునే కల్పిత విధానమందురు. పురుష సూక్తము, లేక, దేవియైనచో, శ్రీసూక్తవిధానముగా ఆ సంకల్పముతో పూజింతురు. ప్రత్యేక దేవతామూర్తికి రెండువిధానములచేతను చేయు ఆచారమున్నది. అందులకు కారణము తరువాత వివరింపబడును. పూజలో నామావళిని ప్రణవముతో ప్రారంభించి ‘నమః’ తో నామము నాభిరుచేయవలెను.

విగ్రహమును పూజించవలెను కాని ఏక కాలమున విగ్రహమునంతను గ్రహించలేము. ఫూజించనులేము. విగ్రహ అవయవ విశేషార్థములన్నీ టెని ఏక కాలమున స్మరించుటయు కష్టము. కాన ఆతని దొక్కొక్క అవయవమునే ఆరాధించుచు పూర్తి చేయుట కర్తవ్యము. దీనినే ‘అధాంగపూజా’ యని కల్పములో నామపూజకు ముందు ఏర్పాటుచేసిరి. అందు పాదాది శిరఃపర్యంత మొకచిధానము. ఇది యారోప్పుప్రక్రియ శ్రిశంకరులు దీనిననుసరించి శిన పాదాదికేళంతస్తుతి చేసినారు.

శ్రీది పాదాంతపూజ ఇంకొక విధానము ఇది యవరోహాప్ర
క్రీయ. సాందర్భమారిలో ఆచార్యులవారు దేవి స్త్రిము
మలో స్తుతించిరి. ఒకొక్క అనయనమునే పూజించి
ఆభాగమునకు చెప్పబడిన మంత్రములోని శాస్త్రసిద్ధగుణము
లను వాని విశేషార్థములను మననముచేసి ధ్యానించి, పిదవ
మరియుక అనయనమును పూజించుట కర్తవ్యము. భగవదియ
గ్రహమందలి ప్రతిభాగమునకు ప్రత్యేక శాస్త్ర రహస్య
రథములు గలవు. వానిభావనలతో మనస్సును నింపి
ఆభాగమును పూజించి ధ్యానముచేయుచు విగ్రహమునకు
సర్వాంగపూజ గావించినచో విగ్రహపూజ పూర్తియగుసరికి
విగ్రహతత్త్వము అంతయు మనస్సునకెక్కి భక్తి స్థిరపడును.
అప్పుడు పూర్తిధ్యానము చేసినచో :థి ధ్యాసలు గల్లును.
ఇది పృథికరణ (Specialised) యొక్క ప్రధమప్రయోజ
నము. పాదాది శిరః పర్వాంతపూజ భగవతులొప్పినదే
“సంచింతయే దృగవతశ్చరణారవిందం.”(భగవతము)“ప్రధమం
చుంబితచరణ జంఘాబానూరు చక్రాణి” 16 శైలో (ఇది జగన్మాధ
పండితరాజు తన ‘భామినీవిలాసము’ కడపటు భగవన్నూర్మీ
పాసనాక్రమము నిటులనూచించె) అనగా “నాచిత్తపుత్తి
మొదట విష్ణునియొక్క ముద్దుపెట్టబడిన పాదములు గల్లి
తరువాత వరుసగా జంఘులను జానువులను నాభిమండలమును
కాగలించుకొని యటుపిమ్మట ముఖపద్మముయొక్క సాందర్భ
మందు క్రీడించుగాక” అని. నాయక మొదట ప్రాథేయపడి

పాదములకెరగి పిమ్మట పరిరంభాదులను యథేచ్చగా సనుభు
వించి కడపటు ముఖవిలోకనమందు ఏళ్లాంతి నొందు భంగి
భక్తుని భావనయు నొనరించునని యూషయము ఇది మధుర
భక్తిరీతి.

ఇటు అంగపూజచేయుటవలన విసుగుజెందక చాలసేపు
భగవత్సేవలో నిమగ్ను లగుటలోని సౌకర్యము రెండప్రయో
జనము.

ఇట్టి పూజలో సొందర్య వైచిత్ర్యమువలన సంతోష
భావుశ్యము గల్లును. ఆప్యాయత పొచ్చును ఆ విగ్రహమట్టు
సమస్తావయన పూజలంది బహుసుందరముగ గన్వట్టుచు భక్తుల
సెక్కువగ ఆక్రీంచును. కాననే పూజాక ల్పి ములలో
“అధాంగపూజా” అని ప్రత్యావయనమునకు వేదు వేదు జాతుల
పుష్పములతో వివిధావయవ వర్ణ నావిశేషముతో దాని అంత
రాధము నిమిష్టి నామములు కూర్చుబడియున్నవి

అ ర్చన త ర్థ ము

పృథివీకి (గంధము, పరిమళము గుణము, గంధము కష్ట
సహిష్ణుతాసూచన. పృథివీగుణముగు పరిమళయుక్తముయిన
గంధార్పణ ఒక ఉపచారము. పృథివీయేమండపము. వస్త్రాభ
రణ తులనాయములు పృథివీసంబంధాపచారములే. జలములు,

“శ్రీ॥ బ్రహ్మరూపం, బ్రహ్మామావి, ర్షుహ్రుగోఽబ్రహ్మా
వాతన్”॥ అను వేదమంత్రము ప్రకారము పరబ్రహ్మ
కొరకు బ్రహ్మస్వరూప పూజాద్వయములను బ్రహ్మగ్రియనద
గిన బ్రహ్మస్వరూప ప్రతిమయందు బ్రహ్మస్వరూపుడైన
సాధకు డర్చించినట్లయి ఆద్యతసిద్ధియైనది.

శాస్త్రముల ప్రాచీన వ్యాఖ్యల నుండి ఇంద్ర జిగ్మి విష్ణువు మంత్రముల కుటుంబముల వివరాలను వ్యాఖ్యానించి ఉపాధి ప్రాప్తి లేక అంతరాంశుల వివరాలను వ్యాఖ్యానించును.

భగవద్గీతలో ఓ అధ్యా. 29, 30 శ్లోలలో చెప్పబడిన ఆత్మసంయమనయోగ మిదియే.

శ్లో॥ సర్వభూతస్తమాత్మానం। సర్వభూతాని చాత్మసా

తఃక్తః తే యోగయుక్తాత్మా। సర్వత్ర సమదర్శనః॥

అనగా ఆత్మయోగి అంతటను ఆత్మదర్శనము చేయుచున్నాడు. తాను సర్వభూతములయందును, సర్వభూతములను తనయందును ఆత్మరూపమునన్నవిధమును గ్రహించుచున్నాడు.

శ్లో॥ యోహం పశ్యతి సర్వత్రా. సర్వంచ మయి పశ్యతి

తస్యాహం నప్రణాశ్యామి నచమే నప్రణశ్యతి॥ గీత॥

ఎవడు నన్ను సర్వభూతములయందును సర్వభూతములను నాయందును చూచుచున్నాడో వానికి నేను నిత్యుడను. వాడును నాను నిత్యుడే. ఏ కేషమార్థము:- ‘నప్రణాశ్యామి’ ‘నప్రణశ్యతి’ అనగా పరోక్షతను పొందను. పరోక్షతను పొందడు. అనగా అదర్శసమును పొందను అనగా ప్రత్యక్షమగుచునేయందును. యోగక్షేమముల వహింతును. ఆతడెల్లపుడును నన్ను గాంచుచునేయందును. నారక్తణ నందును. మేమిద్దరము ఇట్లు ఒకేస్వరూపమగంమమని తాత్పర్యము.

ఈ భగవద్గీత శ్లోకములందు చెప్పబడిన విరాదూప, ఆత్మస్వరూప అనుసంధాన యోగమునకు, న్యాసాది, ఉపచారాంతపూజ, క్రిమాస్వరూపము. ప్రపంచము శివశక్త్యాత్మకముగా తెలిసించాని. శ్రీచక్రమును శివశక్తి సంపుటముగా

తెలిసికొని బ్రహ్మండ సంజ్ఞాగా నంచి శ్రీచక్రము నర్చంచి,
దేవామందుగల యోగచక్రములతో శ్రీచక్రము నన్యయిం
చుకొని, యోగాభ్యాసము చేయుచు, కుండలినీశక్తిని ప్రయో
గింపజేయుచు ఆయుచక్రములందుగల యూకినీ, రాకినీ, లాకినీ,
కాకినీ. డాకినీశక్తులకు వరివారసహితముగా నాంతరంగికార్చన
చేయుచు రుద్ర విష్ణు బ్రహ్మగ్రీంథులను భేదించుకొని సహా
ప్రారకములమునకు గొంపోయి, నాదబిందుకళాతత్త్వముల
గుర్తించి వాని కతీతమైన పరతత్త్వమునం దానందించుటయే
సమయాచార రహస్యము. ఈ యాచార సాధనలో దేవ,
దేవాలయ, బ్రహ్మండ, శ్రీచక్ర, మంత్ర, గురుకాలముల
కభేదము సాధించుట ధ్యైయమైయున్నది.

అహా! ఎంతటి తత్త్వమయము, భావనాసంపూర్ణ
మును అయిన పూజ హిందువులది! కావుననే
శ్లో! అర్చకస్య తపోయోగా! దర్శనశ్యాతి శాయనాత్ !

ఆఖిరూహ్యచ్చ బింబానాం! దేవస్నాన్మిథ్య మిచ్చుతి! ||
అని ఆగమశాస్త్రములు చెప్పాచున్నవి. అనగా అర్చకుడు
చేయు ఏకాగ్రమనస్సుతోడి తపస్సు, మతీయు పూజలనల
నను, అర్చనావిశేషముల భావుశ్యమువలనను, విగ్రహము
తీర్చబడిన ధ్యానానుకూల స్వరూపమువలనను దేవతాశక్తు
లా విగ్రహమున సతీశయించి యాశ్రీయించియుండునని
యర్థము. దీనినే మనవారు స్థల, శిలాభోగములందురు. అట్లు

గానిచో అస్సి దేవాలయములు ఒకే స్థాయిలో నుండియుండును. కొన్నటి కాథిక్యము ఈ కారణముననే కలిగినది.

హీందువులది ఏకేశ్వరోపాసనయే

పూజలో మనము చేయు ప్రథమాపచారము ధ్యానము. ఏ మూర్తి ధ్యానమైనను అందు అఖండ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మ లక్షీంపబడియుండును. రెండవ యుపచారమావాహనము. దేవాలయములలోని ప్రతిమాపూజ కావాహనమును, ఉద్యానవనయు ఉండవు. అచ్చట శాశ్వతముగానా భగవంతుడు సిల్పినట్లు మొదటనే స్థాపనలోనే కర్మలాచరింపబడియుండేను. ఇతరతార్పి పూజలో ప్రతిమలోనికాధ్యానమూర్తి వచ్చి నిలుచుట(స్వత్తమగుట) కావాహనమది. అతడట్లు స్వత్తమైసట్లును లేక ఆ మూర్తియందు విశ్వమయుడగు నా పరమాత్మ యుండుటను మనము గుర్తించినట్లును ఈ యుపచారముచే నిశ్చయించుకొనిన పిదపనే ఇతరోపచారము శారంభమగును. కావుపనే ఇది యపాసనమైనది. ఇది పరబ్రహ్మపాసనయే గాని బామ్మలపూజ కాదు. అనేక విగ్రహములున్నను ఎవరి కేది యభీష్ట దేవతయో ఆ యభీష్ట ప్రతిమనే పరమాత్మ స్వరూపముగా భావించి పూజంతురు. ఇతర ప్రతిమాపూజ వారు చేసిసను ఏక కాలమున భిన్న దేవతా

తత్త్వముల నుపాసింపరు. కాన ఇది పరమాత్మ భావనయే. పరమాత్మైపాసనయే. ప్రతి యుషచారమంతములోను ఆ పరమాత్మ భావనయు ఆతనివలన సృష్టియైన వానిలోని పవిత్ర వస్తువు లాతనికే సమర్పించి ఆతని ప్రసాదములుగా వానిని తీవ్రకరించుటయ్యా ఇమిడియున్నవి. కాన హిందువు లేకేశ్వరో పాసకులే యగుచురు.

ప్రసాదము

ఈశ్వర పాదములకడ బెట్టిన పదార్థము ప్రసాదమగును. నారికేశమునకు నారికేశత్వము నశించును. అన్నమున కన్న త్వము పోవును. స్ఫూర్ధ్వమైన నారికేళాదులు సూక్ష్మమైన ప్రసాదముగా, పరమేశ్వరుని దయగా బరిణమించును. ఆదయా స్వరూపమే ప్రసాదరూపమున మన కందుచున్నది. లేనిచో నా యల్పద్రిష్ట్యకణమున కాసించి చేజాచుదుమా? ఇచ్చినది పుచ్ఛశిందుమా? పుత్రులకు దేహాదు లొసంగువాడు జనకుడు. తండ్రి సంపాదనలో నొక ఫలమును చేణిని బిడ్డడు మరల తండ్రికే ఇచ్చినపు డాతార్డి బిడ్డనుజాచి అమితానంద మంది వానినే తినుమని ఇచ్చి వేయుట లేదా? భగవత్ప్రసాద మట్టిదికాదా? భగవంతుని కర్మింపకుండ నాతనిచే సృష్టింపబడిన వస్తువును గొనుట దొంగతనమే యగునని భగవద్గీత బోధించుచున్నది.

కార్యము లాతడు నెఱవేర్చుచు అనంత నామరూపముల దాల్చుచున్నాడు. లోకుల యభిరుచి ఏ గుణ దూష నామ కార్యములందు గలదో అందుకు తగిన స్వరూప ప్రతిమలో ఆ గుణా, కార్య ధురంధరత్వ సంపూర్ణత్వము నాశ్రయించి తన పని నెఱవేర్చుకొనుటలో తప్పన్నదా? అంతమాత్రముచే నా భగవంతుని కనేకత్వము పట్టినదా? అట్టే కానియెడల ఒకే ప్రభుత్వమున కిన్ని డిపార్ట్మెంటులు, అధికారులు, ఎందులకు?

కాన పరమాత్మ ప్రిమార్తి స్వరూపములుగాను వీరి శతీతుడగు సిర్గుణుడుగనుకూడ ఉన్నాడని తేలుచున్నది. ప్రతి మార్తిలోను పరబ్రహ్మ తత్త్వమును, ఆతని యనంత శక్తులలో నీ విగ్రహమునం దావిర్భవింపజేసిన ప్రత్యేక గుణ విశేష తత్త్వమును, విరాదూప తత్త్వమును, ఈ విగ్రహ ప్రత్యేకాంశ మహాంగములును సాక్షాత్కారించియుండును. ఆ విగ్రహ ప్రత్యేకతత్త్వము కామ్యసిద్ధికొం కర్మంపబడును. అందలి యుపాంగము లందుకు దోషాదము చేయును. అందలి విరాదూప పరతత్త్వములు జ్ఞాన ముక్తులకొం కుపాసింపబడును. ఆతత్త్వము లావిగ్రహమునందు మంత్ర, యంత్ర, తంత్ర విధ్వంత కర్మలచే నిత్యేపింపబడి (వ్యక్తమే) ఆ విగ్రహము సమస్త దేవతాత్మకముగాకూడ పనిచేయును. కావుననే ఏ విగ్రహ దేవతా ధ్యాన, నామావశ్మలైనను అందాదేవత సర్వదేవతాత్మకుడుగను, పరబ్రహ్మమార్తిగను, సృష్టిసితి లయకారుడుగను, ప్రత్యేక దేవతగను వర్ణింపబడియుండాలి.

దును. ఆకారణముననే ఆమూర్తికి చెందిన కలోక్తప్రికారముగానేగాక, పురుషునూక్క లేక శ్రీమాక్తవిధానముగా కూడ జోడించి ఉపచారములు చేయుట సాంప్రదాయమై యున్నది. యు, ర. ల, వ, హ లు పంచభూత బీజాక్షరములు. ‘శ’ సర్వదేవతాన త్వ బీజము వీనితో సంపుటిచేసి గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్య ఆచమనీయాపచారములొక్కక్రదానిచే క్రమముగా చేయుదురు. ‘య ర ల వ హ’ లచే ఆవిగ్రహమం దుపాగములకును ‘శ’ చే ఇతర సర్వ దేవతలకును వీని యన్నిటిచేతను ప్రధాన తత్వ దేవతలకును చేయుదురు. అనగా ఈ మూర్తి కొన్ని యుపాంగ దేవతలతో కలసి పరమేశ్వరత త్వము, పూర్ణత త్వములతో ప్రతి పీంపబడి పనిచేయుచున్నాడని యర్థము. సృష్టి సీతి లయ క్రత్యయకూడ నాతడేయగును. ఈవిషయము చతుర్థగ్రంథ మున వివరించబడును.

పరివార దేవతాతత్త్వము

ఒక భక్తునియొక్క కొన్ని కోరికలు తీర్చుటకు భగవంతుని కొన్ని శక్తుల కలయిక అవసరమైయుండును. అందోకటి ప్రాధాన్యత వహించును. ఆ ప్రధానశక్తిని ముఖ్య దేవతగాను, తక్కినవానిని అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతలుగాను, లేక, పరి

వార దేవతలుగాను, లేక, సాంగ సాయిధ సశక్తి పత్రీ పుత్ర పరివారముగాను పూజింతురు. దేవతల ఆయుధములు అవాం కాగాది దుష్ట శ్రైతుహర నూచకములుగాను, విద్యా మోక్ష ప్రద నూచకములుగాను ఉన్నవి. ఏ దేవత కే యాయుధములుంచబడినవో ఆ దేవతిఁ పాసనవలన నాతని యాయుధములు సూచించు ఫలములు కలుగుచుండును.

పంచాయతన తత్త్వము

“ఆదిత్య మంబికాం విష్ణుం గణనాథం మహేశ్వరం” నూర్యుడు. అంబిక, విష్ణువు, గణనాథుడు, ఈశ్వరుడు అను ఐదు ప్రథాన తత్త్వములుగా హిందూ విగ్రహాధన వర్క రించబడియున్నది. సృష్టికి కారణము సృథి వ్యాప స్తోషా వాయు రాకాశములనేడి పంచభూతములును, వాని గుణములగు శబ్ద స్వర్గ రూప రన గంధములనెడు పంచతన్మాత్రిలును త్వక్ చతులు శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణములనెడు జ్ఞానేంద్రియములును, వాక్ పాణి పాద పాయూప స్తులనేడి. పంచ కర్మాంద్రియములును, మనస్సును, మొత్తము ఖా తత్త్వములును, పరమాత్మయు.

ఈ తత్త్వాధిదేవతలే ఆదిత్యాది పంచమూర్తులు. కాన సృష్టిక్రమము స్థితి లయ తత్త్వములు తెలిసిణి తత్త్వచ్ఛక్తుల

నుహసించి తద్వారా పరబ్రహ్మమును దెలిసికొని జ్ఞానపూర్ణులై ముక్తినొందుట మన సాంప్రదాయము. ముందు తేలియు బడునది సృష్టి సీతి లయములు. వాని ఆధారముతో తల్లిను మైన విరాద్రూపుని గుర్తించి తద్వారా పరమాత్మ తత్త్వము నెఱుంగు ప్రయత్నము. సోపానపరిక్రమ వలె వడిదుడుకులు లేసి చక్కని రాజమార్గము. కాన సృష్టింద్ర్యధార శక్త్యధి దేవతలగు ఆదిత్యుడు, అంబిక, విష్ణువు, గణనాథుడు, మహాశ్వరుల నందరిని ఉపసింపవలెనని విధించి నిత్యమట్టర్ములలో ఈ దేవతార్చన నొక కర్మగా జేసిరి.

శ్లో॥ స్నానం సంధ్యా జపో హోమో

దేవతానాంచ పూజనం

ఆతిథ్యం వైశ్వదేవంచ

మట్టర్ముని దినే దినే (పరాశరస్తుమి 1-39)

శ్లో॥ నారాయణం మహాదేవం

ఆదిత్యం గణనాయకం

శక్తిం చైవాధ పంచైతా

ప్రపత్యహం పూజయే ద్విజః

ఈ పంచాయతన దేవతలలో ఆదిత్య ప్రతీకముగా కావేరీనదిలో దౌరకు స్ఫుటికమును, అంబికకు స్వర్ణముఖి నదిలో దౌరకు పంచలోహశిలయు, విష్ణునికి గండకీనదిలో దౌరకు సాలగ్రామములును, గణపతికి శోణానదిలో దౌరకు

అరుణాశిలయు, మహేశునికి నర్సైదానదిలో దొరకు శాణలింగమును ప్రతీకములుగా నిర్ణయించబడినవి. అందు ఇష్టదేవతను మధ్యనుంచి తక్కినవానిని శాస్త్రీక్తవిధిగా నలుమాలలం దుంచి ఆ దేవతకు స్థిర్తమైన విధానముచేతనే తక్కినవానిని పూజించు టూచార్మైయున్నది. దానివలనకూడ ఇది ఏకేశ్వరోపాసనయేయని ద్వ్యాతకమగుచున్నది. ఈ పంచాయతన పూజలో ఆవాహనాది షాడశోపచారములు పురుషునూక్త విధానముగాను, స్నానము నా మంత్రముతోను వెంటనే పురుషునూక్త, శ్రీనూక్త, మన్మహినూక్త, నమక, చమక, పంచామృత, ఫలదక, శుద్ధోదక మంత్రములచే చేయవలెను. నూక్తములను యథాశక్తిగా పరించవలెను శంఖతీర్థము శిరస్సున జల్లుకొని సాలగ్రామ శిలావారిని మంత్రముచే శరీర శుద్ధి పూపుత్తయ, మోక్షములకొఱకు ముమ్మారు లోస్కి బుచ్చుకొనవలెఱ. (ఉధరిణతో.) ఇది పంచదేవతాపూజ యైనను ఏకేశ్వరోపాసనయేయని శాస్త్రము చెప్పచున్నది :-

“ఉపాసనగా పంచవిధం బ్రహ్మాచాసనమేన పత్త”

ఒకే పరమాత్మయైక్త్వ పంచశక్తులను స్థాపిత త్వము తెలిసికొని తద్వారా పరమాత్మ జ్ఞానము నంపాదించి మోక్ష మందుటకుగాను ఉపాసింతురు. అట్టి దేవాలయములనుకూడ నిర్మించిరి. ఇంతకస్తు పరమాత్మ శక్తిని, పరమాత్మని తెలియదగిన సులభోపాయము లేదు. కాన ఇది ఏకేశ్వరోపాసనయేగాని బహుదేవతోపాసన కాదు.

ముగింపు

ఇట్టి హిందూ తత్తో యాసన యేడ! “పరలోకమం
దన్న మా తండ్రి ఆత డీలోకమున లేడని భావమేమో.
మా నిత్యాహారమును మాకిమ్మి. Give us our daily
bread) అని ఏనుక్కీస్తుచేర మిక్కలి వినయముతో వేడుకొను
చున్నాము మా తండ్రి!” అని ప్రార్థించు మత ప్రార్థన
యేడ! “అల్లా సర్వశక్తి వంతుడు. అతని నమ్మనిపారిని నఱకి
వేయుము” అను మతగ్రంథ వచన మేడ! విజ్ఞలు, తత్వజిజ్ఞాను
వులు వీనిలో నుత్తమ తరణ సాధన నరసి చేపట్టుదురుగాక!
ప్రపంచమున నేమతమునందైనను ప్రష్టాదుని చరిత్రవంటి
చరిత్ర బోధింపబడినదా! అదై యతసిద్ధి నొక్క ఆర్ఘమతము
తన్న ఇతరమతము లేవైన నిర్వచింపగలిగినవా? అనుభవింప
గలిగినవా? వారా మన మూర్త్యాసనను నిరసించుట.
తత్త్వము తెలియక వారెట్టన్న ను మన ... మన ఉత్సమో
త్తమ దేనతార్చన చేయుచనే యుంచుముగాక! జీవితము
ధన్యము చేసికొని మోక్షసామ్రాజ్యమును. చూరగొందుము
గాక! ప్రపంచమున కభ్యదయ మార్గమును హిందువులు
చూపుదురుగాక!

గీ॥ చేతులారంగ శివుని బూజింపడేని

నోరు నొవ్వంగ హరికీర్తి నుడునడేని

దయయు సత్యంబు లోనుగా దలపడేని

కలుగ నేటికి తల్లుల కడుపుచేయి. (పోతన.)

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరివాలయంతాం
న్యాయేణ మూర్త్యేణ మహీం మహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్త నిత్యం
లోకాః సమస్తాః నుఖనో భవంతు.

294
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః
తత్తత్త బ్రహ్మర్పణమస్త.

తీ॥ దేవాలయము చుట్టు ఉద్ధరంబు లుండుట
తీర్థముల్ జరుగుట దివ్యముగను

తీర్థములకు బహు తైర్థిముల్ వచ్చుట

295 వచ్చినవారి కవ్యరిగాఁగ

296 అన్నదానాదిక మవిరశంబుగ నాట

297 అందుచే ఐబుణ్యంబు లధిక మాట
10 వుణ్యధికత చేత భూమిపై నెఁదును
ధనధాన్యసంపద తనరుచుంట

గీ॥ ధనము ధాన్యము లిట్టు లత్యధిక మగుట
దేశము నుభిక్తమై దాన దీపి గనుట
దేవతలుఁ బుట్టు గోరు టీదేశ మాదుఁ
దలఁపదేవాలయంబుల వలన నిజము.